

Innst. S. nr. 168

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

St.meld. nr. 5 (2006-2007)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om opp- tjening og uttak av alderspensjon i folketrygden

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Et bærekraftig pensjonssystem med god sosial profil

1.1.1 Innledning

Folketrygden er en hovedpilar i den norske velferdsstaten. Det legges avgjørende vekt på å trygge framtidens pensjoner. Folketrygdens alderspensjon skal gi et rimelig inntektsnivå i forhold til tidligere inntekt og tilvendt standard. Samtidig skal personer uten eller med liten tilknytning til arbeidsmarkedet få en god grunn-sikring i alderdommen. Alle som har hatt inntekt eller annen pensjonsopptjening skal få noe igjen i tillegg til grunn-sikringen. Pensjonssystemet skal ha en god fordelings- og likestillingsprofil, og være enkelt.

Dagens pensjonssystem står overfor store og økende økonomiske utfordringer gjennom svakere vekst i den yrkesaktive befolkningen, høyere gjennomsnittlige pensjoner og stigende levealder. I tillegg stimulerer dagens pensjonssystem for lite til arbeid og har urettferdige sider, blant annet ved en svak og uklar sammenheng mellom inntekt og pensjon og ved at like livsinn-tekter kan gi til dels meget ulik pensjon. Den sterke økningen i pensjonsutgiftene ved en videreføring av dagens pensjonssystem innebærer en urimelig belastning på de yrkesaktive. Det er derfor behov for en pensjonsreform.

Regjeringen Stoltenberg I oppnevnte 30. mars 2001 en pensjonskomisjon med medlemmer fra partiene på Stortinget og uavhengige eksperter med mandat til å utrede hovedmål og prinsipper for en reform av det samlede pensjonssystemet.

Sluttrapport ble lagt fram 13. januar 2004, jf. NOU 2004:1 Modernisert folketrygd - Bærekraftig pensjon for framtida. På grunnlag av Pensjonskomisjonens rapport la Regjeringen Bondevik II fram St.meld. nr. 12 (2004-2005), Pensjonsreform - trygghet for pensjonene, 10. desember 2004. Stortinget fattet 26. mai 2005 vedtak nr. 354 om hovedprinsippene for en pensjonsreform, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005).

Stortinget ba Regjeringen om å komme tilbake med vurderinger og forslag til endringer i pensjonssystemet på en rekke områder. Pensjonsreformen gjennomføres i tre trinn:

- Gjennom Stortingets pensjonsforlik (2005) ble hovedprinsippene for et nytt pensjonssystem vedtatt. Stortinget har videre vedtatt obligatorisk tjenestepensjon med virkning fra 2006.
- I meldingen fremmer Regjeringen forslag til en ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden som fundament i det samlede pensjonssystemet.
- Etter Stortingets behandling av meldingen vil Regjeringen følge opp med et konkret lovforslag for ny alderspensjon i folketrygden. Tilpasninger i regelverket for tjenestepensjoner vil bli fulgt opp etter at endringene i ny folketrygdlov er vedtatt. Tilpasninger i offentlige tjenestepensjonsordninger vil bli vurdert i samråd med partene i arbeidslivet.

Et nytt pensjonssystem skal virke langt framover i tid. Utformingen må derfor baseres på framtidens arbeids- og inntektsmønstre. Det forventes at antall år i arbeidslivet øker når levealderen i befolkningen øker. Videre legger Regjeringen til grunn og arbeider for større grad av likhet mellom kvinners og menns arbeids- og inntektsmønster, noe som vil føre til at kvinner opparbeider pensjonsrettigheter mer på linje med menn.

Mange har i tillegg til folketrygden supplerende pensjonsordninger, både tidligpensjons- og tjenstepensjonsordninger. Etter innføringen av obligatorisk tjenstepensjon fra 2006 er alle arbeidstakere sikret tjenstepensjon i tillegg til alderspensjon fra folketrygden.

Det er en forutsetning for å nå målene for pensjonsreformen at en ikke vurderer folketrygdens alderspensjon isolert, men ser på pensjonssystemet samlet. Når ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden er vedtatt, er det nødvendig å foreta tilpasninger i supplerende ordninger slik at disse støtter opp om en god samlet pensjonsreform.

I stortingsmeldingen foreslår Regjeringen:

- Ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden.
- Endring av pensjonsopptjening ved ulønnet omsorgsarbeid.
- Pensjonsopptjening for vernepliktige.
- Justering av reglene for pensjonsopptjening for arbeidsledige.
- Tidspunkt for innføring av levealdersjusteringen.
- Tidspunkt for innføring av nye regler for regulering av utbetalte pensjoner.

1.1.2 Stortingets pensjonsforlik våren 2005

Meldingen redegjør nærmere for "pensjonsforliket" som ble inngått i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004-2005), Pensjonsreform - trygghet for pensjonene. I denne forbindelse fattet blant annet Stortinget 26. mai 2005 følgende vedtak (nr. 354), jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005):

"Stortinget viser til avtale om pensjonsreform inngått mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre (heretter kalt "avtalepartene") og ber Regjeringen om å iverksette det videre arbeidet med en pensjonsreform i tråd med nevnte avtale som går fram av det følgende:

"Dagens pensjonssystem står overfor store og økende økonomiske utfordringer gjennom svakere vekst i den yrkesaktive befolkningen, høyere gjennomsnittlige pensjonsytelser og stigende levealder. I tillegg stimulerer dagens pensjonssystem for lite til arbeid og har noen urettferdige sider, blant annet ved en gradvis svekkelse av sammenhengen mellom inntekt og pensjon og at like livsinntekter kan gi til dels meget ulik pensjon. Det er derfor behov for en pensjonsreform. (...)"

I vedtaket blir det også presisert nærmere om blant annet:

- Modell for alderspensjon i folketrygden.
- Tjenstepensjoner herunder obligatorisk tjenstepensjon, samordning av tjenstepensjoner for flere foretak, tilpasning av lovgivningen for tjenstepensjoner, offentlige tjenstepensjoner samt selvstendig næringsdrivende.
- AFP og tidligpensjon.
- Et bærekraftig pensjonssystem.
- Fondering av folketrygden.
- Uføre- og etterlattepensjoner.

1.1.3 Utfordringer for pensjonssystemet

Meldingen redegjør nærmere for de økte utfordringer man står overfor med den markerte aldring av befolkningen som ventes fra slutten av dette tiåret når det gjelder pensjonssystemet.

Kombinasjonen av en økende andel eldre og høyere gjennomsnittlige pensjoner vil føre til en dramatisk økning ikke bare i pensjonsutgiftene i folketrygden, men også økte offentlige utgifter på andre områder.

I tillegg til de statsfinansielle problemstillingene er det en rekke andre systemmessige utfordringer i pensjonssystemet som er blitt tydeligere siden dagens folketrygd ble etablert i 1967. Disse blir det også redegjort nærmere for i meldingen.

1.1.4 Hovedpunkter i Regjeringens forslag

1.1.4.1 MÅL FOR ET NYTT PENSJONSSYSTEM

Folketrygdens alderspensjon er kjernen i det samlede pensjonssystemet og virker i tillegg som basis for andre pensjonsordninger. Folketrygdens alderspensjon har to hovedformål, standard- og grunnsikring.

Regjeringens forslag til ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden er basert på at pensjonssystemet skal:

- Være økonomisk og sosialt bærekraftig.
- Ha god fordelings- og likestillingsprofil.
- Være enkelt og forståelig.

1.1.4.2 NY MODELL FOR OPPTJENING

I Stortingets pensjonsforlik i 2005 ble det ikke tatt stilling til valg av opptjeningsmodell for alderspensjon i folketrygden, og heller ikke til de nærmere parametrene knyttet til modellvalget. Vedtaket skisserer tre ulike modeller: A, B og D. Meldingen redegjør nærmere for disse modellene.

Regjeringen har kommet til at en framtidig alderspensjon i folketrygden bør baseres på proporsjonal opptjening fra første krone opp til en øvre grense. Personer med liten eller ingen pensjonsopptjening får en grunnsikring i alderdommen gjennom en garantipensjon. Denne avkortes mot opptjent inntektpensjon.

Regjeringen foreslår en ny opptjeningsmodell for alderspensjon med følgende egenskaper:

- En inntektpensjon som innebærer at en hvert år tjener opp pensjonsrettigheter tilsvarende 1,35 pst. av inntekten for en person som tar ut pensjon fra 67 år gitt levealderen i 2010.
- All inntekt mellom 0 G og 7 G (435 000 kroner) skal være pensjonsgivende.
- En garantipensjon på nivå med dagens minstepensjon.
- Garantipensjonen avkortes med 80 pst. mot opptjent inntektpensjon.

Regjeringens forslag er i tråd med pensjonsforlikets krav til profil, men er likevel en annerledes utformet modell enn de tre modellene som er skissert i forliket, så vel som Pensjonskommissjonens forslag.

I tråd med Stortingets vedtak (2005) har Regjeringen lagt vekt på at ny modell for opptjening av alderspensjon skal ha en god fordelingsprofil.

Modellen gir høyere kompensasjon enn i dag for personer med lave inntekter og få opptjeningsår, fordi alle med pensjonsopptjening får noe igjen i tillegg til grunnsikringen.

Sammenliknet med dagens folketrygd og de alternative opptjeningsmodellene som er vurdert, har forslaget en lavere øvre grense for opptjening. Flere vil dermed ha årlige inntekter utover denne grensen. På grunn av den høye pensjonsprosenten vil personer med de høyeste inntektene likevel få høyere pensjon enn i dagens folketrygd.

For størstedelen av befolkningen vil modellen bestå av kun ett element - inntektpensjonen. De fleste får en pensjon som står i direkte forhold til arbeidsinntekten gjennom hele yrkeskarrieren, så lenge inntekten er under 7 G. Hvis det på pensjoneringsstidspunktet viser seg at pensjonsopptjeningen ikke har vært stor nok, vil den opptjente pensjonen bli supplert med en garanti-pensjon.

Den enkeltes pensjon vil i de fleste tilfeller bestå av folketrygden kombinert med pensjon fra supplerende ordninger. Regjeringens forslag til ny opptjeningsmodell for alderspensjon i folketrygden vil, gjennom insentivene til arbeid, gode fordelingsvirkninger og sin enkelhet, være et godt fundament for supplerende pensjonsordninger. Dermed er det lagt et godt grunnlag for en reform av det samlede pensjonssystemet.

1.1.4.3 NY MODELL FOR UTTAK

I pensjonsforliket (2005) bes Regjeringen om å komme tilbake med forslag til en allmenn fleksibel alderspensjon i folketrygden fra 62 år. I henhold til forliket skal AFP videreføres, men det åpnes for justeringer i ordningen etter forhandlinger med partene i arbeidslivet.

Den ordinære pensjonsalderen i dagens folketrygd er 67 år. Et stort flertall av de yrkesaktive slutter likevel i arbeid før de er 67 år gjennom andre pensjons- eller trygdeordninger. Tidligpensjonering som ikke har helse-relaterte årsaker, er i dag forbeholdt de som har tilgang til pensjonsordninger utenfor folketrygden, som for eksempel avtalefestet pensjon (AFP) eller tjenestepensjonsordninger med særaldersgrenser.

En ny modell for uttak av alderspensjon i folketrygden skal gi økte valgmuligheter for den enkelte i forhold til dagens folketrygd, både når det gjelder avgangsalder og grad av pensjonering.

Et viktig mål er å skape et pensjonssystem som fører til at eldre arbeidstakere står lenger i arbeid, noe som bidrar til at finansieringsbyrden på de yrkesaktive ikke blir for stor. Stortingsvedtaket fastslår at grunnlaget for en allmenn fleksibel pensjonsordning skal være at det lønner seg å arbeide for de over 62 år. Det understrekes at muligheten til pensjon fra 62 år ikke skal oppfattes som en generell nedsettelse av pensjonsalderen.

Det legges vekt på at det samlede pensjonssystemet utformes slik at det gir god motivasjon til arbeid. Samtidig skal alle sikres reelle muligheter til å trappe ned arbeidsinnsatsen og ta ut hel eller delvis pensjon.

Regjeringens forslag til fleksibel alderspensjon i folketrygden innebærer at:

- Det åpnes for uttak av alderspensjon i folketrygden fra fylte 62 år.
- Den fleksible alderspensjonen utformes slik at årlig pensjon reflekterer forventet antall år som pensjonist.
- Det åpnes for uttak av hel eller delvis alderspensjon så lenge pensjonen fra fylte 67 år overstiger minstepensjonsnivået.
- Det åpnes for å kombinere uttak av alderspensjon og arbeid uten avkorting av pensjonen.

Regjeringens forslag er utformet med sikte på at opptjente pensjonsrettigheter skal gi om lag lik samlet alderspensjon over perioden som pensjonist, uavhengig av når den enkelte velger å ta ut pensjon. De som står lenger i arbeid øker dessuten sine pensjonsrettigheter. Med en slik innretting blir det også mulig å legge til rette for å kombinere pensjon og arbeid uten avkorting av pensjonen.

Dersom nye alderskull av pensjonister forventes å leve lenger, vil ordningen med levealdersjustering innebære at en må arbeide noe lenger for å opprettholde samme kompensasjonsnivå som tidligere alderskull. Modellen for fleksibelt uttak av alderspensjon gir den enkelte mulighet til å velge om en vil kompensere for levealdersjusteringen ved å arbeide lenger eller gå av med lavere årlig pensjon.

Forslaget til ny modell for uttak av alderspensjon bidrar til å redusere det skarpe skillet mellom arbeidsliv og pensjonisttilværelse. Når det åpnes for å kombinere arbeid og pensjon uten avkorting i pensjonen, legges forholdene til rette for en gradvis overgang fra yrkesaktivitet til pensjonisttilværelsen.

Regjeringen foreslår at fleksibelt uttak av alderspensjon i folketrygden gjennomføres fra 2010. Regjeringens forslag til ny modell for opptjening av alderspensjon i folketrygden vil fases gradvis inn, og tidlig uttak av alderspensjon i de første årene etter 2010 vil dermed baseres på opptjent pensjon etter reglene i dagens folketrygd.

Det legges vekt på at personer med svekket helse og personer som blir arbeidsledige fortsatt skal ha tilgang til andre gode trygdeordninger.

Fordelingsprofilen i forslaget til ny opptjeningsmodell gjenspeiler seg også i pensjonsnivåene ved fleksibelt uttak. For personer med lik opptjeningsstid ved pensjonering innebærer det at kompensasjonsgraden vil være høyere for personer med lave og midlere inntekter enn for personer med høyere inntekter.

Alle vil imidlertid ikke ha samme muligheter til å stå i arbeid ut over 62 år. Regjeringen vil føre en politikk med sikte på å utjevne sosiale ulikheter i helse slik at flere kan velge å stå i arbeid, også etter 62 år. Våren 2007 vil Regjeringen legge fram en stortingsmelding med en strategi mot sosial ulikhet i helse.

Spørsmålet om tidligpensjon fra folketrygden for personer med spesielle behov for tidlig avgang fra arbeidslivet og personer med lave inntekter må vurderes nærmere i lys av samarbeidet med partene i arbeids-

livet om utformingen og omfanget av en tilpasset AFP-ordning og tilpasningene i tjenstepensjonsordningene. Det vil ikke være aktuelt å legge til rette for uttak av alderspensjon fra folketrygden slik at man får varig samlet pensjon lavere enn minstepensjonsnivået.

1.1.4.4 PENSJONSOPPTJENING FOR OMSORGSARBEID

Som en del av pensjonsforliket i 2005 vedtok Stortinget å forbedre minstesikringen ved pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid i folketrygden.

Regjeringen foreslår i tråd med Stortingets vedtak at alle får en minste pensjonsopptjening ved ulønnet omsorgsarbeid tilsvarende en årlig inntekt på 4,5 G (280 000 kroner), altså 1/2 G høyere enn i dag.

Ordningen med pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid bør også ses i lys av målet om full barnehagedekning. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn omsorgsopptjening for barn opp til fire år.

1.1.4.5 PENSJONSOPPTJENING FOR ARBEIDSLEDIGE, STUDENTER OG VERNEPLIKTIGE

Regjeringen foreslår å forbedre reglene for pensjonsopptjening for arbeidsledige, herunder personer som arbeider ufrivillig deltid og med dagpenger, slik at arbeidsledige får pensjonsopptjening basert på tidligere arbeidsinntekt. Forslaget konkretiseres i det videre arbeidet med pensjonsreformen.

I henhold til Stortingets pensjonsforlik (2005) er Regjeringen bedt om å vurdere pensjonsopptjening for studenter i lys av ny modell for alderspensjon i folketrygden. Personer med høyere utdanning vil ofte ha høyere samlet livsinntekt sammenliknet med personer uten høyere utdanning, noe som igjen vil avspeile seg i høyere pensjoner. Pensjonsopptjening for studenter vil derfor isolert sett bidra til å svekke fordelingsprofilen i pensjonsreformen. På denne bakgrunn har Regjeringen kommet til at det ikke bør etableres en ordning med pensjonsopptjening for studenter.

Regjeringen foreslår i tråd med Stortingets pensjonsforlik at det etableres en ordning med pensjonsopptjening for vernepliktige. Det foreslås at grunnlaget for pensjonsopptjening for avtjent verneplikt settes til 2,5 G (155 000 kroner). Det foreslås at pensjonsopptjeningen gis i tillegg til eventuell pensjonsopptjening basert på inntektsgivende arbeid. Det legges opp til at ordningen gjøres gjeldende for nye vernepliktige fra 2010.

1.1.4.6 INNFØRINGEN AV LEVEALDERSJUSTERING OG REGULERING AV PENSJONER UNDER UT BETALING

Stortinget har vedtatt å innføre levealdersjustering i folketrygdens alderspensjon. Det innebærer at opparbeidede pensjonsrettigheter må fordeles over flere gjenværende leveår etter hvert som levealderen i befolkningen ventelig kommer til å øke i fremtiden. Den enkelte vil kunne motvirke virkningen på årlig pensjon ved å utsette nedtrapping av arbeidsinnsats og uttak av pensjon.

Regjeringen foreslår at ordningen med levealdersjustering iverksettes fra 2010 med virkning for nye alderspensjonister. Den konkrete gjennomføringen av prin-

sippet vil bli drøftet i lovarbeidet i etterkant av meldingen.

Pensjonsforliket (2005) innebærer at opptjente pensjonsrettigheter fortsatt skal reguleres med lønnsveksten fram til pensjoneringstidspunktet, mens pensjoner under utbetaling skal reguleres med et gjennomsnitt av pris- og lønnsveksten. Regjeringen foreslår at endrede regler for regulering av utbetalte pensjoner gis virkning for alle alderspensjonister fra og med 2010.

1.1.5 Virkninger av Regjeringens forslag

Med Stortingets pensjonsforlik (2005), Regjeringens forslag i meldingen og Stortingets etterfølgende behandling vil andre fase av pensjonsreformen være gjennomført. Dermed er det lagt et godt grunnlag for tilpasninger i supplerende pensjonsordninger i tredje fase av reformen.

Forslaget til ny alderspensjon i folketrygden bygger videre på hovedprinsippene for dagens folketrygd, men innebærer en vesentlig tilpasning til nye rammebetingelser og framtidige utsikter. Hovedmålene for alderspensjon i folketrygden ligger fast.

Selv om Regjeringen i henhold til Stortingets vedtak skal vurdere enkelte sider ved folketrygdens finansiering, vil fortsatt de yrkesaktive i hovedsak finansiere alderspensjonene.

Det legges vekt på at det offentlige fortsatt skal ha et betydelig ansvar for det samlede pensjonssystemet.

Stortinget har vedtatt innføring av levealdersjustering og endret regulering av utbetalte pensjoner. Endret regulering av utbetalte pensjoner vil i hovedsak slå prosentvis likt ut for alle alderspensjonister og har dermed ingen omfordelende effekt. Heller ikke levealdersjusteringen har noen slik omfordelende effekt fordi alle innenfor et alderskull står overfor samme delingstall.

Forslag til opptjeningsmodell gir i gjennomsnitt høyere pensjoner enn dagens folketrygd, særlig hvis en tar hensyn til at reformen motiverer den enkelte til å arbeide mer og lenger, som vil gi høyere pensjon. Dette bildet nyanseres når en også tar hensyn til vedtakene om levealdersjustering og endret regulering.

Med forventet antall opptjeningsår i framtiden vil personer med lave og midlere inntekter komme bedre ut med Regjeringens forslag enn med dagens folketrygd.

Forslaget om fleksibelt uttak av alderspensjon fra folketrygden og muligheten for å kombinere arbeid og pensjon er en betydelig velferdsreform. For personer med lik opptjeningstid ved pensjonering innebærer det at kompensasjonsgraden vil være høyere for personer med lave og midlere inntekter enn for personer med høyere inntekter.

Statistisk sentralbyrå har anslått at forslaget til ny opptjeningsmodell kan øke sysselsettingen i 2050 med ca. 4 pst. Reglene for uttak av alderspensjon kombinert med levealdersjusteringen anslås å øke arbeidstilbudet i 2050 med ytterligere 4 pst. slik at forslagene i sum antas å øke arbeidstilbudet med 8 pst. i 2050.

Regjeringens forslag innebærer at utgiftene til alderspensjon reduseres fra 224 mrd. 2006-kroner i 2050 med videreføring av dagens system til om lag 196

mrd. kroner. Forslaget innebærer at utgiftene til alderspensjon som andel av BNP for Fastlands-Norge reduseres fra 15 til 12 pst. i 2050, eller med om lag 20 pst. sammenliknet med å videreføre dagens folketrygd. Bare en mindre del av dette skyldes lavere pensjoner. Reduksjonen ellers er noenlunde likt fordelt på færre alderspensjonister, siden Regjeringens forslag stimulerer eldre arbeidstakere til å stå lenger i arbeid, og økt verdiskaping. De økonomiske effektene av Regjeringens forslag tilsvarer det Pensjonskommisjonen la til grunn for sitt forslag.

Som følge av pensjonsreformen må det etableres nye IKT-systemer og rutiner for håndtering av pensjonsområdet i Arbeids- og velferdsetaten.

1.1.6 Videre arbeid med pensjonsreformen

1.1.6.1 VIDERE KONKRETISERING AV REGJERINGENS FORSLAG

Innfasing og nærmere utforming av ny modell for opptjening av alderspensjon

Regjeringen har ikke tatt stilling til overgangsregler for ny modell for opptjening av alderspensjon i folketrygden.

Overgangsreglene skal ivareta hensynet til at den enkeltes pensjon blir forutsigbar, samt ta hensyn til samfunnets interesser i at gjennomføringen av det nye systemet blir enklest mulig og ikke strekker seg altfor langt ut i tid.

Regjeringen kommer tilbake til spørsmålene om innfasing og nærmere utforming av opptjeningsmodellen i en lovproposisjon for ny alderspensjon i folketrygden. Den skal etter planen fremmes i 2007.

Informasjon om opparbeidede pensjonsrettigheter

I Stortingets pensjonsforlik (2005) heter det at det snarest mulig skal opprettes et fripoliseregister, og Regjeringen skal vurdere hvordan pensjonsrettigheter fra ulike ordninger kan samles.

Tilbakevirkende omsorgsopptjening i dagens folketrygd

I Stortingets pensjonsforlik (2005) bes Regjeringen arbeide videre med konkrete forslag om tilbakevirkende kraft for pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid også i dagens folketrygd.

Spørsmålet om å gi ordningen med pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid tilbakevirkende kraft for år før 1992 må ses i sammenheng med Stortingets vedtak om innføringen av alleårsregel i den nye alderspensjonen i folketrygden.

Regjeringen kommer tilbake med vurdering av tilbakevirkende omsorgsopptjening i forbindelse med lovproposisjonen for ny alderspensjon i folketrygden som etter planen skal fremmes i 2007.

1.1.6.2 UFØRE- OG ETTERLATTEPENSJON

Regjeringen Bondevik II nedsatte 5. august 2005 et offentlig utvalg til å utrede en ny uførepensjonsordning med frist 1. mai 2007.

Utvalget skal blant annet vurdere tildelingsreglene for uførepensjon, foreslå hvordan uførepensjonen skal

utmåles og vurdere hvordan uførepensjonister skal opparbeide rett til alderspensjon, herunder når uførepensjonister skal gå over på alderspensjon. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med vurdering og forslag til hvordan uføreordningen bør tilpasses pensjonsreformen.

I henhold til pensjonsforliket (2005) skal etterlattepensjonen i folketrygden vurderes i sammenheng med om alderspensjonen i framtiden vil bli samordnet mellom ektefeller/samboere/partnere eller ikke. Regjeringen bes om å utrede dette spørsmålet videre etter at Stortinget har tatt stilling til ny opptjeningsmodell i folketrygdens alderspensjon. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en vurdering og anbefaling i forhold til etterlattepensjon.

1.1.6.3 FOLKETRYGDENS AUTONOMI

I tråd med pensjonsforliket (2005) ble Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet slått sammen til Statens pensjonsfond fra 1. januar 2006. Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med å vurdere om pensjonssystemet bør få en mer selvstendig rolle i forhold til de øvrige statsfinansene, samt hvordan dette kan gjøres. Det skal også vurdere hvordan den rollen det nye pensjonsfondet har som bufferfond for de generasjonsmessige ubalansene i folketrygden, kan styrkes. Videre skal det vurdere en egen pensjonspremie i skattesystemet, som synliggjør at dette er sparing til egen alderdom.

Statens pensjonsfonds rolle som bufferfond for de generasjonsmessige ubalansene i folketrygden ble fulgt opp i Ot.prp. nr. 2 (2005-2006). Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en vurdering og forslag i de øvrige spørsmålene.

1.1.6.4 TILPASNING AV AFP

Det refereres i meldingen til statsminister Jens Stoltenbergs brev av 31. mars 2006, i forbindelse med lønnsoppgjøret våren 2006, til Landsorganisasjonen i Norge hvor han blant annet skrev:

"(...) Når det innføres en fleksibel modell med mulighet for uttak av pensjon i folketrygden fra 62 år, må regelverket i AFP tilpasses dette. Regjeringen legger vekt på at denne tilpasningen må skje i samarbeid og forståelse med partene i arbeidslivet, og med respekt for de opparbeidede rettigheter som ligger i ordningen. Samtidig må en tilpasset AFP-modell understøtte de målene som er satt for et nytt pensjonssystem, bl.a. slik at samlet årlig pensjon fra folketrygden og andre ordninger øker ved å fortsette i arbeid etter fylte 62 år.

"(...) Endringer av ordningene med særskilte skattefordeler må ses i sammenheng med andre endringer i tidligpensjonssystemet. Jeg forutsetter at organisasjonene i arbeidslivet vil delta i en bred prosess for tilpassning av AFP i tråd med de prinsippene som ligger til grunn for pensjonsforliket, og som er gjengitt ovenfor. (...)"

Forslag om å videreføre de særskilte skattefordelene til 1. januar 2010 er fremmet i forbindelse med statsbudsjettet 2007 (Ot.prp. nr. 1 (2006 - 2007) Skatte- og avgiftsopplegget 2007 - lovendringer).

En tilpasset AFP-ordning skal ha et langsiktig perspektiv, være troverdig og forutsigbar. Statens bidrag til AFP-ordningen skal forankres i lov. I tillegg vil oppbygging av Statens pensjonsfond og et bredt politisk forlik om pensjoner sikre folketrygden og AFP-ordningen.

I det videre arbeidet med tilpasning av AFP-ordningene bør det vurderes en organisatorisk samordning av de ulike ordningene.

Regjeringen vil invitere partene i arbeidslivet til en bred prosess om utformingen av en tilpasset ordning for avtalefestet pensjon (AFP) hvor det vil bli lagt vekt på:

- AFP-ordningen skal også i framtiden bidra til et godt tidligpensjonssystem fra 62 år. En tilpasset ordning skal understøtte målene for et nytt pensjonssystem, slik disse er trukket opp i Stortingets vedtak våren 2005.
- Staten viderefører sitt samlede økonomiske bidrag til AFP-ordningen. Dette omfatter også verdien av skattefordeler og poengopptjening i folketrygden.
- AFP skal fortsatt sikre at de som ønsker det, kan gå av ved 62 år på en verdig måte. Dette sikres ved at AFP videreføres i form av et årlig påslag til alderspensjonen i folketrygden. Alderspensjon fra folketrygden og AFP skal kunne kombineres med arbeidsinntekt uten avkorting i pensjonen. Det gis pensjonsopptjening i folketrygden for eventuell arbeidsinntekt, men ikke for pensjonen.
- Overgangen til en tilpasset AFP-ordning vurderes i lys av Regjeringens forslag til innføring av den nye alderspensjonen i folketrygden. Et forslag til ny AFP skal foreligge i god tid før hovedoppgjøret i 2008.

1.1.6.5 TJENESTEPENSJONER

Private tjenestepensjoner

I privat sektor gis det særskilte skattemessige stimulanter til foretak som oppretter tjenestepensjonsordninger som tilfredsstiller kravene i foretaks- eller innskuddspensjonsloven. Som et ledd i pensjonsreformen (2005) er det fra 1. januar 2006 innført en plikt for foretak til å opprette en tjenestepensjonsordning som sikrer arbeidstakere i foretaket alderspensjon i samsvar med kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon

I henhold til Stortingets vedtak av 26. mai 2005 skal lovverket for de private tjenestepensjonsordningene tilpasses ny folketrygd etter at det er vedtatt en ny modell for folketrygdens alderspensjon. I tilknytning til ny modell for alderspensjon i folketrygden reiser det seg spørsmål om i hvilken grad dette bør få enkelte konsekvensendringer for lov om foretakspensjon og lov om innskuddspensjon. Konsekvensene av livsløpsbasert opptjening, levealdersjustering og nye regler for regulering av utbetalte pensjoner i folketrygden er av de forhold som da vil bli gått gjennom.

Det tas sikte på å gjennomføre en samlet vurdering av behovet for endringer i lovene for tjenestepensjon i privat sektor, herunder nærmere spørsmål om hvordan en eventuell fleksibel pensjonsalder i disse ordningene skal utformes, etter at de nye lovbestemmelsene for folketrygden er vedtatt.

Det vil legges til rette for et bredere system for tjenestepensjon ved raskt å følge opp Banklovkommissjonens lovforslag om at en pensjonskasse kan forvalte pensjonsordninger for flere uavhengige foretak. Regjeringen vil også vurdere bredere ordninger som kan forvaltes i samarbeid med arbeidslivets parter.

Det heter i Stortingets vedtak at det åpnes for kjønns- og aldersnøytrale premier i tjenestepensjoner i privat sektor. Dette er gjennomført ved lov av 30. juni 2006 nr. 40, jf. lovvedtak basert på Ot.prp. nr. 52 (2005-2006) om lov om endringer i forsikringsloven (utlikning av fellesordninger for premieberegninger) og Innst. O. nr. 72 (2005-2006).

Offentlige tjenestepensjoner

Stortingets pensjonsforlik (2005) innebærer at offentlig tjenestepensjon tilsvarende to tredeler av sluttlønn i offentlig sektor (bruttoordninger) skal videreføres. De offentlige tjenestepensjonsordningene i henhold til vedtaket tilpasses den nye folketrygdmodellen, uten at dette svekker de offentlige tjenestepensjonene, men slik at de også omfattes av levealdersjustering og endret regulering av utbetalte pensjoner. Den endelige tilpasningen skal skje gjennom forhandlinger mellom partene i offentlig sektor. Pensjonsordningene til statsråder, stortingsrepresentanter med videre skal tilpasses en ny alderspensjon i folketrygden.

Før Stortinget tar stilling til fondering av Statens Pensjonskasse, må det i henhold til vedtaket gjøres en grundig vurdering av blant annet utviklingen av Statens Pensjonskasse som virksomhet, konkurransen om tjenestepensjonene til fristilte offentlige virksomheter, mobiliteten i arbeidsmarkedet og mulighetene for kostnadskontroll i offentlig sektor.

Det vil være et siktemål at utformingen av offentlige tjenestepensjonsordninger skal bidra til å underbygge de overordnede målene for pensjonsreformen.

Regjeringen vil følge opp Stortingets vedtak om offentlige tjenestepensjoner etter at Stortinget har behandlet forslaget til ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden.

Særaldersgrenser

Storingsvedtaket om pensjonsreform legger opp til at særaldersgrensene i offentlig og privat sektor skal vurderes. Særaldersgrenser som system bygger på en forutsetning om at grupper av arbeidstakere, sett under ett, ikke kan fortsette i arbeid ut over en gitt alder. En del av dem som fratrer sin stilling ved oppnådd særaldersgrense, fortsetter å arbeide i omtrent samme omfang som tidligere i andre stillinger. Dette tyder på at arbeidstakere som er omfattet av lavere aldersgrenser, fortsatt besitter en arbeidsevne som kan benyttes til annet arbeid.

Et prosjekt for å kartlegge grunnlaget for særaldersgrenser for ulike yrkesgrupper både i privat og offentlig sektor er igangsatt og vil danne grunnlag for det videre arbeid med særaldersgrenser. Omfanget av særaldersgrenser er størst i offentlig sektor. I tilknytning til arbeidet med særaldersgrensene vil en også vurdere nærmere hvordan beregningen av tjenestepensjon kan løsrives fra aldersgrensen og hvordan reglene for

beregning av tjenstepensjon før 67 år kan endres. Disse spørsmålene vil bli tatt opp i forbindelse med tilpasningen av offentlige tjenstepensjoner.

Regjeringen vil komme tilbake med en vurdering og forslag vedrørende særaldersgrensene.

1.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske konsekvensene vil avhenge av hva slags overgangsregler som legges til grunn. Det er foreløpig ikke tatt stilling til overgangsregler når det gjelder ny opptjeningsmodell, og beregningene må derfor baseres på ett sett med forutsetninger. Beregningene vil være usikre, blant annet når det gjelder anslag for hvordan et reformert pensjonssystem vil påvirke arbeidsstyrken og antall alderspensjonister.

Stortingets vedtak (2005) om levealdersjustering i folketrygdens alderspensjon innebærer at samlet pensjon må fordeles over flere gjenværende leveår når levealderen i befolkningen øker. Den enkelte vil kunne motvirke virkningen på årlig pensjon ved å utsette nedtrapping av arbeidsinnsats og uttak av pensjon.

Regjeringen foreslår at levealdersjusteringen innføres fra 2010 med virkning for nye alderspensjonister som går av med pensjon både etter dagens opptjeningsregler og de nye opptjeningsreglene. Den konkrete gjennomføringen av prinsippet for levealdersjustering vil bli drøftet i lovarbeidet i etterkant av stortingsmeldingen.

Stortingets pensjonsforlik (2005) innebærer at opptjente pensjonsrettigheter skal reguleres med lønnsveksten fram til pensjoneringstidspunktet, mens pensjoner under utbetaling reguleres med et gjennomsnitt av pris- og lønnsveksten. Regjeringen foreslår at endrede reguleringsregler gis virkning for alle alderspensjonister fra og med 2010.

Det tas i meldingen ikke stilling til hvordan den nye opptjeningsmodellen i folketrygden skal fases inn. Regjeringen vil i forbindelse med lovforslaget for ny alderspensjon i folketrygden, som en tar sikte på å legge fram i 2007, komme tilbake med et konkret forslag til overgangsregler.

De økonomiske effektene av Regjeringens forslag til ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden tilsvarer det som Pensjonskommisjonen la til grunn for sitt forslag.

Utgiftene til alderspensjon målt i fast grunnbeløp er i 2050 som følge av reformen anslått å reduseres fra 224 mrd. kroner til 196 mrd. kroner. I tillegg er reformen anslått å ha positive effekter på arbeidstilbudet. Andelen av pensjonsgivende inntekt som er nødvendig for å finansiere pensjonene i 2050, er anslått å reduseres fra 21,8 pst. med dagens system til 17,6 pst. med Regjeringens forslag, det vil si en nedgang på 19 pst.

Alderspensjonsutgiftene, målt som andel av verdiskapingen i Fastlands-Norge vil, med Regjeringens forslag reduseres med om lag 20 pst. i 2050 sammenliknet med å videreføre dagens system. Det vil si fra 15 pst. til 12 pst. Utgiftene til alderspensjon kan likevel bli fordoblet sammenliknet med dagens nivå på ca. 6 pst.

Innføring av levealdersjustering og endret regulering av utbetalte pensjoner vil bidra til å begrense veksten i

utgiftene til folketrygdens alderspensjon etter 2010. Samtidig vil bedre insentiver til å stå i arbeid gi en større arbeidsstyrke sammenliknet med om dagens system videreføres. Dette vil igjen gi økte skatteinntekter til finansiering av andre offentlige formål. Over tid vil de innsparingene som ligger i levealdersjustering og endret regulering gradvis bli noe motvirket av at opptjeningsmodellen i Regjeringens forslag isolert sett er anslått å gi noe høyere utgifter.

Med en nøytral ordning for fleksibelt uttak i folketrygden, vil den enkelte få høyere årlig pensjon ved å vente med å ta ut pensjon. Levealdersjusteringen innebærer isolert sett at nye årskull må utsette pensjoneringen noe for å oppnå samme kompensasjonsgrad som i dag.

Opptjeningsmodellen er isolert sett anslått å gi noe høyere utgifter enn om dagens system videreføres. Særlig vil de som har mange opptjeningsår komme bedre ut enn i dag.

Nye regler for regulering av utbetalt pensjon vil gi noe svakere vekst i kjøpekraften for pensjonister enn dagens regler. Alderspensjonistene vil likevel være sikret økt kjøpekraft i hele perioden som pensjonist så lenge reallønningene fortsetter å vokse.

Innføringen av et nytt pensjonssystem vil kreve omfattende tilpasninger i IKT-systemene i Arbeids- og velferdsetaten.

2. KOMITEENS BEHANDLING

I forbindelse med komiteens behandling av meldingen ble det 20. november 2006 avholdt høring. Følgende deltok på høringen:

- Akademikerne
- Unio
- Tillitsmannsordningen i Forsvaret (TMO)/ Vernepliktsrådet (VPR)
- Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
- Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS)
- Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)
- Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH)
- Norges Bondelag
- Studentenes Landsforbund (SL) og Norsk studentunion (NSU)
- Attac Norge
- Kommunal Landspensjonskasse (KLP Forsikring)
- Skattebetalerforeningen

3. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen, Nina Mjøberg og Sverre Myrli, fra Fremskrittspartiet, Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos og Kenneth Svendsen, fra Høyre, Martin Engeset, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, fra Kristelig Folkeparti, Kjell

Ingolf Ropstad, fra Senterpartiet, Dagfinn Sundsbø, og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til at Regjeringen 20. oktober 2006 la frem St.meld. nr. 5 (2006-2007) om opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at Stortinget 26. mai 2005, i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen - trygghet for pensjonene, vedtok hovedprinsipper for nytt pensjonssystem, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005). I St.meld. nr. 5 (2006-2007) Opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden la Regjeringen fram forslag til ny modell for alderspensjon i folketrygden. I meldingen heter det at Regjeringen vil legge stor vekt på at forslagene er gjenstand for reelle forhandlinger mellom partiene på Stortinget, og at Regjeringens mål er at dette skal danne grunnlag for et bredt politisk forlik om framtidens pensjonssystem.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at disse partier har stått sammen i forhandlingene om St.meld. nr. 5 (2006-2007).

Disse medlemmer viser videre til sine krav i forhandlingene som har vært følgende, jf. pressemelding fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre av 31. januar 2007:

1. Pensjonsopptjening skal gis for inntekter opp til 8 G, eventuelt at det i kombinasjon med opptjening av pensjonspoeng for studier gis tilsvarende effekt for utdanningsgruppene.
2. Ulønnet omsorgsarbeid for barn under 6 år skal gi pensjonsopptjening tilsvarende 4,5 G i inntil 6 år per barn.
3. Med virkning fra 2007 skal det gjeninnføres en ordning med privat pensjonssparing med skattefordel, som på lik linje med de tidligere private ordningene, eller bedre, stimulerer til pensjonssparing. Oppspart pensjonskapital i slike individuelle ordninger skal, i likhet med oppspart kapital i obligatoriske tjenestepensjonsordninger, ikke tas med i beregningsgrunnlag for formuesskatt. Personer som hadde individuelle pensjonsavtaler (IPA) og/eller individuell eller kollektiv livrente må få anledning til å videreføre disse iht. regelverket som gjaldt første halvår 2006. Dette følges opp i Revidert nasjonalbudsjett 2007.
4. Pensjonsopptjening for alle som har avtjent førstegangstjeneste."

Disse medlemmer mener at et pensjonssystem i tråd med disse krav ville gitt en bedre pensjonsopptjening for utdanningsgruppene.

Disse medlemmer viser til at St.meld. nr. 12 (2004-2005) la til grunn at framtidens pensjonssystem skal bestå av tre pilarer: (1) Folketrygden, (2) obligatorisk tjenestepensjon og (3) skattestimulerte private pensjonsspareordninger. I Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2007 ble det foreslått en avvikling av skattefradragene for de private pensjonsspareordningene. Dette innebar i praksis en avvikling av disse.

Disse medlemmer mener at samfunnet bør legge til rette for å motivere til at befolkningen sparer til pensjonsalderen både gjennom obligatoriske tjenestepensjonsordninger og individuelle pensjonsspareordninger. I Innst. O. nr. 10 (2006-2007) var regjeringspartiene, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre enige om at dersom det lyktes å komme frem til et nytt pensjonsforlik våren 2007, skulle det igjen etableres privat, individuell pensjonssparing med skattemessig fradrag.

Disse medlemmer har krevd at en gjeninnføring av skattestimulert privat pensjonssparing, minst skulle være på linje med de tidligere ordningene IPA og individuell og kollektiv livrente.

Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene gjennom avtalen om reform av folketrygden, forplikter seg til å innføre en skattestimulert individuell pensjonssparing med virkning fra 2008 med årlig sparebeløp på inntil 15 000 kroner. Disse medlemmer mener at skattestimulerte sparebeløp bør settes til 40 000 kroner, og viser til at pensjonsavtalen av 21. mars 2007 stiller disse partier fritt til å fremme forslag i tråd med dette i fremtiden. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står også fritt til å foreslå en videreføring av individuell og kollektiv livrente.

Disse medlemmer vil presisere at det har vært viktig å komme frem til et bredt forlik, som skaper ansvarlige og forutsigbare rammer om framtidens pensjonssystem. Selv om forliket skiller seg fra de primære målsetninger som disse medlemmer har hatt i forhold til utdanningsgruppene pensjonsopptjening, er det positivt at det har vært mulig for partene å komme frem til felles enighet om framtidens pensjonssystem, som sikrer stabilitet og forutsigbarhet om framtidens pensjoner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til slik avtale inngått mellom disse partier 21. mars 2007:

1. Det gis pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid tilsvarende 4,5 G i inntil seks år pr. barn.
2. Årlig inntekt opp til 7,1 G skal være pensjonsgivende.
3. Det gis pensjonsopptjening for alle som avtjener førstegangstjeneste på minst seks måneder.
4. Rammen som følger av endringene de tre ovenfor nevnte punktene medfører er den endelige rammen for ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden. Rammen skal også gjelde ved den senere konkretiseringen av regelverket.
5. Regjeringen vil komme tilbake til en nærmere vurdering av å gi omsorgsopptjening tilbakevirkende kraft for de som blir omfattet av de nye opptjeningsreglene i folketrygden, jf. St.meld. nr. 5 (2006-2007).
6. Dagens ordninger for omsorgsarbeid ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede videreføres i den nye folketrygden.
7. Regjeringspartiene vil innføre en ny ordning med skattestimulert individuell pensjonssparing med virkning fra 2008, jf. notat av 9. mars 2007, med årlig sparebeløp inntil 15 000 kroner. Nærmere redegjørelse for arbeidet med å innføre ordningen

vil bli lagt fram i Revidert nasjonalbudsjett for 2007. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står for sin del fritt til å foreslå et høyere sparebeløp og til å foreslå en videreføring av ordninger med individuell og kollektiv livrente, jf. protokolltilførsel fra disse partier.

8. Ut over det som framgår av de sju ovenfor nevnte punktene, slutter avtalepartnerne seg til innholdet i St.meld. nr. 5 (2006-2007)."

Flertallet er tilfreds med at det lyktes å inngå nytt forlik i Stortinget om den framtidige folketrygden. Dette sikrer forutsigbarhet og bærekraft for pensjonssystemet i lang tid framover. Flertallet legger dette forliket til grunn når den nye modellen for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden skal utformes.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget viser til avtale inngått 21. mars 2007 mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, og ber Regjeringen legge følgende til grunn i sitt videre arbeid med modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden:

1. Det gis pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid tilsvarende 4,5 G i inntil seks år pr. barn.
2. Årlig inntekt opp til 7,1 G skal være pensjonsgivende.
3. Det gis pensjonsopptjening for alle som avtjener førstegangstjeneste på minst seks måneder.
4. Rammen som følger av endringene de tre ovenfor nevnte punktene medfører, er den endelige rammen for ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden. Rammen skal også gjelde ved den senere konkretiseringen av regelverket.
5. Regjeringen vil komme tilbake til en nærmere vurdering av å gi omsorgsopptjening tilbakevirkende kraft for de som blir omfattet av de nye opptjeningsreglene i folketrygden, jf. St.meld. nr. 5 (2006-2007).
6. Dagens ordninger for omsorgsarbeid ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede videreføres i den nye folketrygden.
7. Regjeringspartiene vil innføre en ny ordning med skattestimulert individuell pensjonssparing med virkning fra 2008, jf. notat av 9. mars 2007, med årlig sparebeløp inntil 15 000 kroner. Nærmere redegjørelse for arbeidet med å innføre ordningen vil bli lagt fram i Revidert nasjonalbudsjett for 2007. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står for sin del fritt til å foreslå et høyere sparebeløp og til å foreslå en videreføring av ordninger med individuell og kollektiv livrente, jf. protokolltilførsel fra disse partier.
8. Ut over det som framgår av de sju ovenfor nevnte punktene, slutter avtalepartnerne seg til innholdet i St.meld. nr. 5 (2006-2007)."

Flertallet vil presisere at dagens ordning for pensjonsopptjening for omsorgsarbeid ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede skal videreføres i den nye folketrygden med årlig opptjening tilsvarende 4,5 G.

Flertallet viser videre til at regjeringspartiene som en del av det nye pensjonsforliket har forpliktet seg til å innføre en ny ordning med skattestimulert individuell pensjonssparing med årlig sparebeløp på inntil 15 000 kroner med virkning fra 2008, jf. pkt. 7 i avtale inngått 21. mars 2007. Flertallet vil understreke at det ved utformingen av den nye ordningen skal legges til grunn at skattereglene skal være de samme som for den tidligere IPA-ordningen. Videre skal alle kunne benytte seg av ordningen, uavhengig av arbeidsforhold. Flertallet vil også presisere at ordningen skal åpne for et mangfold av tilbydere. Ordningen innføres fra 2008, og vil fra 2010 bli tilpasset den nye folketrygdloven. Nærmere redegjørelse for arbeidet med å innføre den nye ordningen vil bli lagt fram i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Det skal være dialog mellom avtalepartene om utformingen av ordningen.

Flertallet viser til brev fra Finansdepartementet av 26. mars 2007 hvor det opplyses at den beregnede provenyvirkingen av en ny ordning med skattestimulert individuell pensjonssparing med årlig sparebeløp på inntil 15 000 kroner er beregnet til 500 mill. kroner.

Flertallet har merket seg at Fremskrittspartiet nå går bort fra den opptjeningsmodellen for alderspensjon i folketrygden som partiet tidligere har gått inn for, og i stedet vil opprettholde dagens opptjeningsmodell med enkelte justeringer. Dette innebærer blant annet at dagens opptjeningsgrense på 40 år opprettholdes, slik at for eksempel arbeidstakere med lang og sammenhengende yrkeskarriere som starter å arbeide når de er 18 år, ikke får uttelling for arbeid etter at de er 58 år gamle. Fremskrittspartiets forslag innebærer også at "minstepensjonsfella", hvor en kan sitte igjen med minstepensjon selv etter et langt liv i arbeid, ikke avvikes, men faktisk forsterkes.

Flertallet har videre merket seg at Fremskrittspartiet støtter Regjeringens forslag om fleksibelt uttak av alderspensjon fra 62 år med økende årlig pensjon ved senere uttak, og levealdersjustering (med unntak for minstepensjonister).

Merknader fra Fremskrittspartiet

Generelle merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at folketrygden som ble innført i 1967 var en svært viktig velferdspolitisk reform. Siden 1967 har det norske samfunn gjennomgått demografiske endringer, og endringer knyttet til yrkesdeltagelse for kvinner, en kraftig økning i høyere utdanning, og en glidende overgang fra å være et industri- og jordbruksamfunn til å bli mer og mer et kunnskapssamfunn. I tillegg til dette kommer den eventyrlige utviklingen knyttet til olje- og gassvirksomheten.

Disse medlemmer viser til at denne utviklingen har skapt utfordringer og muligheter ingen tenkte på da folketrygden ble innført i 1967.

Disse medlemmer viser til at det aldri har vært vedtatt at olje- og gassinntektene først og fremst skal benyttes til passive, finansielle investeringer for å sikre pensjonsforpliktelse. Selvsagt skaper olje- og gassinntektene finansielle muligheter for å sikre den generelle velferden og for å hjelpe til med å sikre et bærekraftig pensjonssystem. Disse medlemmer mener den fremste utfordringen knyttet til å sikre finansieringen av pensjonssystemet i fremtiden hviler på samfunnets evne til å skape fortsatt økonomisk vekst.

Disse medlemmer mener derfor at olje- og gassinntektene ikke må sees på som en type særinntekter som utelukkende skal "saltes ned" i passive plasseringer i utlandet. Disse medlemmer mener videre at olje- og gassinntektene gir Norge økonomiske muligheter som selvsagt i nødvendig utstrekning må benyttes til å øke realinvesteringene i Norge. Disse medlemmer viser her til Fremskrittspartiets mange forslag om å øke satsingen på forskjellige infrastrukturtiltak, satsing på ulike statlige og halvstatlige fond til hjelp for næringslivet, samt konkrete realinvesteringer på statlig hånd. Disse medlemmer viser også til at vesentlige skatte- og avgiftslettelser motiverer til økte vekstskapende private realinvesteringer.

Disse medlemmer mener derfor at et "bærekraftig" pensjonssystem slett ikke utelukkende er et spørsmål om pensjonssystemet i seg selv, men desto mer et spørsmål om å enes om en politikk som tilrettelegger for høyere økonomisk vekst.

Disse medlemmer slår fast at den modell som flertallet nå går inn for, er begrunnet med behovet for å spare det offentlige for pensjonsutgifter. Etter disse medlemmers oppfatning er det mange andre utfordringer for norsk økonomi i tiden fremover enn pensjonsutbetalinger isolert sett, og viser til sine merknader i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 8 (2004-2005) Perspektivmeldingen 2004 - utfordringer og valgmuligheter for norsk økonomi, jf. Innst. S. nr. 139 (2004-2005).

Disse medlemmer konstaterer at den inngåtte avtalen mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om framtidens pensjonssystem, lar flere sentrale problemstillinger stå fortsatt uløste, i tillegg til at omleggingen til nytt alderspensjonssystem i folketrygden vil innebære et langt mer komplisert system enn i dagens allerede kompliserte folketrygd. I forhold til det inngåtte pensjonsforlik er det mange som vil tape på omleggingen, og det fremstår for disse medlemmer som uklart hvilke konsekvenser pensjonsforliket får for disse grupper.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen - trygghet for pensjonene, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005), avviste modernisert folketrygd som prinsipp.

Disse medlemmer vil opprettholde dagens system, med enkelte justeringer, og vil omtale dette nærmere i sine særmerknader knyttet til det enkelte kapittel.

Opptjening av alderspensjon

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i forbindelse med Stortingets behandling av pensjonsreformen våren 2005, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005), gikk inn for å avvise Modernisert Folketrygd som prinsipp, og at man heller ville bidra til mindre endringer/justeringer i dagens system.

Disse medlemmer legger dermed dette synet til grunn i behandlingen av St.meld. nr. 5 (2006-2007) Opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden.

Disse medlemmer viser til gjeldende regler for gifte/samboende pensjonister. Når to som er gift med hverandre begge mottar pensjon fra folketrygden, utgjør full grunnpensjon 85 pst. av grunnbeløpet for hver. Begge vil få grunnpensjon beregnet etter egen trygdetid. De samme reglene gjelder for partnere av samme kjønn, samt samboere som har vært gift med hverandre tidligere eller har/har hatt felles barn. Også samboere som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene, får grunnpensjon etter ovennevnte regler.

Disse medlemmer viser til den nedtrappingen av avkortingen for gifte/samboende pensjonister som Fremskrittspartiet fikk fremforhandlet med regjeringspartiene i Stortinget høsten 2002 i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2003, fra 25 pst. avkortning i 2002 til 15 pst. avkortning i 2005.

Disse medlemmer går inn for å endre ovennevnte regler ved å fjerne avkortingsreglene for gifte/samboende pensjonister slik at alle får 100 pst. grunnpensjon uavhengig av sivilstand.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å nå målet om 100 pst. grunnpensjon til gifte/samboende pensjonister innen år 2010."

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet uttrykte støtte til en videreføring av en garantipensjon som avtrappes mot opptjening av inntektpensjon, jf. Stortingets behandling av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen - trygghet for pensjonene, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005).

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at avtrappingen av inntektpensjon mot garantipensjon skjer gradvis, slik at personer med lave inntekter får pensjon utover garantinivået. Dette innebærer en forbedring i forhold til "krone for krone"-avtrappingen i dagens folketrygd, i den forstand at endringene gjør at avtrappingen "stjeler" mindre av opptjeningen.

Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet i forbindelse med behandlingen av pensjonsreformen ikke tok stilling til nivået på garantipensjonen, men uttrykte at den burde være noe høyere enn dagens minstepensjon.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet går inn for å øke garantipensjonen til 2 G. Dette gjøres ved at særtillegget i dagens folketrygd økes fra 74 pst. (lav sats gjelder pensjonister som er gift med pensjonist med rett til tilleggspensjon) til 100 pst. av 1 G, og fra

79,33 pst. (høy sats gjelder enslige pensjonister) til 100 pst. av 1 G.

Disse medlemmer vil vise til at en slik modell vil sikre at fremtidens minstepensjonister vil kunne oppnå en verdig livssituasjon ved at de ikke trenger å leve under den vedtatte fattigdomsgrensen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å øke særtillegget i dagens folketrygd fra 74 pst. (lav sats) til 100 pst. av 1 G, og fra 79,33 pst. (høy sats) til 100 pst. av 1 G, slik at alle minstepensjonister oppnår en garantipensjon tilsvarende 2 G."

Disse medlemmer mener at dagens besteårsregel har en sterk sosial profil og er langt mer livsfasevennlig enn alleårsregelen.

Disse medlemmer viser til at man i dag har flere hundre tusen personer som over kortere eller lengre tid arbeider deltid, og at besteårsregelen tar hensyn til dette.

Disse medlemmer konstaterer at med de nye reglene som flertallet går inn for, vil det allerede etter ett år på deltid gi varig redusert pensjon.

Disse medlemmer viser til at innføring av en alleårsregel til erstatning for den nåværende besteårsregelen i og for seg, isolert sett, medfører en klarere sammenheng mellom arbeidsinnsatsen hele livet og den pensjonsytelsen man vil motta.

Disse medlemmer viser videre til at det nye alderspensjonssystemet fjerner mesteparten av denne sammenhengene. Pensjonsforliket innebærer at det slås flere "hull" i alleårsregelen, blant annet ved at omsorgsarbeid skal gi pensjonsopptjening, at vernepliktige gis pensjonsopptjening, og at arbeidsledige skal sikres pensjonsopptjening.

Disse medlemmer mener at det er helt riktig og nødvendig å lage alle disse "hullene" i alleårsreglen. Samtidig blir imidlertid mye av poenget med alleårsregelen borte. Dessverre tar den ikke hensyn til alle, herunder studenter, personer med omsorg for syke eller funksjonshemmede barn eller foreldre, samt funksjonshemmede og kronisk syke med varierende arbeidsmulighet.

Disse medlemmer mener derfor det vil være bedre, og enklere, å beholde besteårsregelen fremfor å innføre en hullete alleårsregel som i seg selv inviterer til å lage enda flere "hull" etter hvert som mer eller mindre dokumenterbare behov for endringer dukker opp på den politiske agenda i de kommende år.

Disse medlemmer registrerer at man i Norge i dag har ca. 641 000 som jobber i deltid. Mange av disse vil tape store pensjonsutbetalinger i det nye alderspensjonssystemet.

Disse medlemmer viser til at årsaken til dette er at besteårsregelen forsvinner. I dagens ordning regnes pensjonen ut fra de 20 beste årene av yrkeslivet, men det nye alderspensjonssystemet legger til grunn at alle årene i yrkeslivet skal telle. Dermed vil personer som

kombinerer fulltidsarbeid og deltidsarbeid komme dårligere ut når besteårsregelen faller bort.

Disse medlemmer viser videre til at en person som jobber i 20 år heltid og deretter 20 år i en 50 pst. stilling, vil kunne tape ca. 42 000 kroner i året i pensjon med den nye ordningen. Tallene er regnet ut av sjefsøkonom Erik Orskaug i Unio, hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede, og presentert i Nettavisen den 13. november 2006.

Disse medlemmer viser også til at Erik Orskaug uttaler følgende til Nettavisen i samme artikkel:

"Vi kan håpe på at flere ønsker å jobbe fulltid i fremtiden, men store grupper i arbeidslivet vil i mange år framover ha løsere tilknytning til arbeidsmarkedet enn de som jobber fulltid i alle år. Disse vil tape stort på det nye forslaget til folketrygd."

Disse medlemmer har også merket seg hva pensjonsrådgiver Harald Engelstad skriver i en kronikk i Dagbladet den 30. januar 2007:

"Tross tusen sider utredninger er det ikke ført seriøs belegg for at vi ikke vil greie våre fremtidige pensjonskostnader. Det skremmes med store tall og antakelser om fremtiden, men som vi ikke har sett spor av fram til i dag. Politikerne burde bli mer skremt av at Ola og Kari på lengre sikt ikke kommer til å finne seg i at Staten blir rikere og rikere, men tilbyr dårligere og dårligere pensjoner."

Uttak av alderspensjon

Disse medlemmer mener at innføring av fleksibilitet, i betydningen nær sagt "full frihet" for den enkelte til å velge pensjonsalder mellom 62 og 70 år (i den alternative modellen: fritt fra 62 år uten øvre grense), prinsipielt er positivt. Dette var også en holdning partiet uttrykte under behandlingen av pensjonsreformen.

Disse medlemmer vil imidlertid understreke den enkeltes eget ansvar/finansieringsansvar for å få dette til. Prisen for å gå av tidligere, er å få lavere årlig pensjon.

Disse medlemmer vil også understreke at tilslutningen til full fleksibilitet med hensyn til avgangsalder betinger at arbeidsinntekt pensjonister har, ikke skal føre til avkorting av pensjonsutbetalingene.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen med basis i dagens pensjonssystem innføre fleksibel pensjonsalder fra 62 år."

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag, slik at all avkorting av pensjon for de over 62 år som kombinerer arbeid og pensjon blir fjernet."

Disse medlemmer peker på viktigheten av at man har gode ordninger for privat pensjonssparing. Dette vil stimulere til at folk i større grad sparer og tar ansvar for egen alderdom, slik disse medlemmer ser det.

Disse medlemmer viser til at det norske pensjonssystemet har hatt tre pilarer: folketrygden, tjenstepensjoner og individuell pensjonssparing.

Disse medlemmer viser videre til at det i forbindelse med statsbudsjettet for 2007, ble foreslått å avvikle skattefavouriseringen av individuelle pensjonsavtaler etter skatteloven (IPA) og livrenter.

Disse medlemmer er kjent med pensjonsforlikets punkt 7, hvor det heter:

"Regjeringspartiene vil innføre en ny ordning med skattestimulert individuell pensjonssparing med virkning fra 2008, med årlig beløp inntil kr 15.000,-. Nærmere redegjørelse for arbeidet med å innføre ordningen vil bli lagt fram i Revidert Nasjonalbudsjett for 2007. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står for sin del fritt til å foreslå et høyere sparebeløp og til å foreslå en videreføring av ordninger med individuell og kollektiv livrente. (...)"

Disse medlemmer viser til at det ifølge Storebrand er ca. 630 000 IPA-avtaler og 200 000 livrenteavtaler i Norge. Samlet er det ca. 60 mrd. kroner til forvaltning innen IPA og ca. 40 mrd. kroner til forvaltning på livrenter.

Disse medlemmer vil videre understreke at Storebrands analyse av egne kunder viser at ca. 45 pst. av de som sparer i livrenter, er kvinner. Kvinneandelen i IPA er i overkant av 30 pst. Nesten halvparten av de som har livrenter eller IPA har nettoinntekt under 250 000 kroner, og over 80 pst. har nettoinntekt under 500 000 kroner.

Disse medlemmer er derfor av den oppfatning at flertallet av de som har benyttet seg av dette spareproduktet, er folk med vanlige inntekter som ønsker å spare til en bedre tilværelse som pensjonist.

Disse medlemmer vil understreke at den tidligere IPA-grensen på 40 000 kroner har stått uforandret siden 1998. G-beløpet er i perioden 1. mai 1997 til 1. mai 2006 økt fra 42 000 kroner til 62 892 kroner.

Disse medlemmer konstaterer at rammen for sparing i IPA for nevnte periode har falt fra nesten 1 G til 64 pst. av 1 G.

Disse medlemmer mener at denne utviklingen har ført til at skattefordelene for IPA-produktet har blitt langt dårligere enn hva som var tilfellet da ordningen ble etablert.

Disse medlemmer mener derfor det er skuffende at Regjeringen nå velger å innføre en ny ordning med skattestimulert individuell pensjonssparing, som er langt dårligere enn den tidligere ordningen.

Disse medlemmer mener at en slik ordning ikke vil stimulere til økt personlig sparing til egen alderdom.

For at skattefordelene skal være gode nok til å veie opp for ulempene, mener disse medlemmer at det er behov for å innføre en ny og mer moderne spareordning, som i langt større grad stimulerer til økt sparing og tar høyde for å veie opp ulempene ved at man binder sparepengene til pensjonsalderen.

Disse medlemmer viser til representantforslag fra Robert Eriksson (FrP) og Ulf Leirstein (FrP) om å innføre en ny modell for individuell pensjonssparing

med skattefradrag (IPS), samt gjeninnføre tidligere regler knyttet til livrente, jf. Dokument nr. 8:52 (2006-2007).

Disse medlemmer mener at en ny løsning for individuell pensjonssparing med skattefradrag, bør ivareta følgende hensyn slik det skisseres i representantforslaget, jf. Dokument nr. 8:52 (2006-2007):

- Det skal fortsatt være skattestimuli ved individuell langsiktig sparing.
- Ordningen må ivareta de som ikke har obligatorisk tjenstepensjon (OTP) eller annen tjenstepensjon.
- Det er ønskelig at sparingen også kan foregå som påbygging til tjenstepensjonsordningene. Ordningen bør kunne benyttes til frivillig tilleggssparing til innskuddsbaserte tjenstepensjonsordninger, som for eksempel OTP. Ordningen bør videre være tilpasset de som har offentlige tjenstepensjonsordninger eller ytelsespensjon.
- Overgangen fra dagens ordning (IPA) til ny ordning bør være så smidig som mulig. Det gjør det enkelt for kundene å videreføre dagens ordninger.
- Det er ønskelig med skattesymmetri, slik at man får samme skatt på utbetalingen som man har skattelette på innbetalingen."

Disse medlemmer mener videre at en ny modell for individuell pensjonssparing med skattefradrag, bør inneholde følgende egenskaper:

- At alle kan bruke en andel av folketrygdens grunnbeløp (G) til pensjonssparing.
- Det settes en ramme på 1 G. Den tidligere IPA-grense på 40 000 kroner har stått uforandret siden 1998. G-beløpet er i perioden 1. mai 1997 til 1. mai 2006 økt fra 42 000 kroner til 62 892 kroner. Rammen for sparing i IPA har altså falt fra nesten 1 G til 64 pst. av 1 G.
- Det er viktig at det skattefrie beløpet er knyttet til G, slik at det justeres regelmessig.
- Det skattefrie beløpet bør ikke være knyttet til andel av lønn. Innenfor rammen bør folk kunne velge hvor mye de vil bruke til pensjonssparing.

Disse medlemmer viser til at de ovennevnte egenskaper er i varetatt i det fremsatte representantforslaget, jf. Dokument nr. 8:52 (2006-2007) om å innføre en ny modell for individuell pensjonssparing med skattefradrag (IPS), samt gjeninnføre tidligere regler knyttet til livrente.

Pensjonsopptjening for omsorgsarbeid

Disse medlemmer viser til at det i dag gis pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid for barn under 7 år og ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede. Det gis 3 pensjonspoeng årlig, noe som tilsvarer en inntekt på 4 G (251 568 kroner).

Disse medlemmer konstaterer at det i pensjonsforliket er blitt enighet om at det skal gis pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid tilsvarende 4,5 G (283 014 kroner) i inntil 6 år pr. barn. Dette er en utvidelse i forhold til Regjeringens opprinnelige forslag som var at man skulle få pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid i inntil 4 år pr. barn.

Disse medlemmer mener at pensjonsopptjening ved ulønnet omsorgsarbeid vil medvirke til at flere velger å være hjemme med omsorgsarbeid lengre enn nå. Med basis i partiets familiepolitiske ståsted er dette positivt.

Disse medlemmer legger til grunn at "omsorgsarbeid" kan defineres som omsorg for egne barn opptil skolepliktig alder, samt omsorg for egne barn og andre familiemedlemmer der hvor denne "egenomsorgen" erstatter en omsorg som ellers ville ha gitt rett til offentlig finansiering.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet uttrykte støtte for en utvidelse av pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid i forbindelse med behandlingen av pensjonsreformen våren 2005.

Disse medlemmer viser til at omsorgspoeng, med bakgrunn i dagens system, er ingen ytelse eller lønn som du får utbetalt fra folketrygden, men en ordning som kan bidra til at du får høyere pensjon når du blir pensjonist.

Disse medlemmer legger til grunn gjeldende regler, men går inn for å øke omsorgspoengene fra 3,00 til 3,50 for hvert år. Noe som tilsvarer en inntekt på 4,5 G (283 014 kroner).

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen øke pensjonsopptjeningen for ulønnet omsorgsarbeid fra 3,00 omsorgspoeng til 3,50 omsorgspoeng for hvert år."

Innføring av levealdersjustering (delingstall) og regulering av pensjoner under utbetaling

Disse medlemmer er kjent med Stortingets vedtak om at det skal innføres levealdersjustering av pensjonsnivået (delingstall). Det innebærer at pensjonsrettighetene må fordeles over flere gjenværende leveår etter hvert som levealderen i befolkningen øker. For en gitt pensjonsalder innebærer delingstallet at den årlige pensjonen blir lavere hvis nye kull av pensjonister forventes å leve lengre.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet anbefalte innføring av levealdersjustering av pensjonsnivået (delingstall) i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen - trygghet for pensjonene, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005).

Disse medlemmer legger vekt på at hver enkelt gis informasjon om konsekvensene av delingstallet for egen pensjon i god tid før pensjonering.

Disse medlemmer har merket seg at pensjonsforliket ikke legger opp til å spare minstepensjonistene for konsekvensene ved innføring av delingstall. Dette innebærer at dersom pensjonstiden øker med 23 pst., skal også minstepensjonen kuttes med 20 pst.

Disse medlemmer vil peke på at Regjeringens forslag til nytt alderspensjonssystem vil føre til at minstepensjonen blir mye lavere, særlig som andel av gjennomsnittlig inntekt i samfunnet, og viser til uttalelser fra professor i trygdemedisin ved Universitetet i Oslo, Bjørgulf Claussen til E24 av den 25. oktober 2006:

"Dette vil i stor grad føre til økt fattigdom". Han uttaler videre: "Regjeringen har lovt å redusere fattigdommen. Da kan den ikke holde minstepensjonene så små."

Disse medlemmer registrerer at i det inngåtte pensjonsforliket om nytt alderspensjonssystem, vil nesten alle minstepensjonister være fattige, etter enhver definisjon. Minstepensjonen er i dag ca. 113 000 kroner i året. Et kutt som skissert, ville gitt en pensjon på ca. 91 000 kroner i dag.

Disse medlemmer vil i sitt forslag til pensjonssystem foreslå et system som skjærer minstepensjonistene fra de negative konsekvensene levealdersjusteringen medfører.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak for Stortinget om innføring av levealdersjustering med utgangspunkt i dagens folketrygdmodell, inkludert forslag til skjerming av minstepensjonistene."

Disse medlemmer viser imidlertid til at løpende utbetalte alderspensjoner foreslås regulert årlig med en faktor som tilsvarer gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst.

Disse medlemmer registrerer videre at flertallet foreslår å innføre de nye reglene for regulering av utbetalte pensjoner for alle alderspensjonister fra og med 2010. Dette betyr at alle alderspensjonister vil få redusert sin kjøpekraft for hvert år de er pensjonist i forhold til de yrkesaktive.

Disse medlemmer viser til at en slik regulering av pensjonsutbetalingene etablerer et veldig klart brudd på den holdning disse medlemmer har til spørsmålet om regulering av pensjonsutbetalinger.

Disse medlemmer fastholder at "pensjonistoppgjøret" skal være et "lønnsoppgjør". Den mellomøsningen det nye alderspensjonssystemet vil innebære, er en type indeksering som fratår pensjonistene deltagelse i den alminnelige velstandsutviklingen.

Pensjonsopptjening for arbeidsledige, studenter og vernepliktige

Disse medlemmer viser til inngått avtale mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre av den 21. mars 2007, hvor bl.a. disse partier ikke går inn for å innføre pensjonsopptjening for studenter.

Disse medlemmer konstaterer at flere studenter vil oppleve en vesentlig nedgang i pensjonen nå som besteårsregelen faller bort. De langtidsutdannede studenter lenge og får dermed færre yrkesaktive år.

Disse medlemmer mener dette rimer dårlig med nasjonens behov om å satse på kunnskap, at nettopp de som skal oppmuntres til å skaffe seg kunnskapen, er de samme som nå straffes i det nye pensjonssystemet.

Disse medlemmer viser videre til uttalelser fra velferdsansvarlig i Studentenes Landsforbund (STL), Petter Furan, i Studvest av den 4. oktober 2006, hvor han uttaler:

"(...) ved å kutte ut besteårsregelen, tar Regjeringen økonomiske midler direkte fra oss. Jeg mener at Stortinget og Norge må se verdien av høyere utdanning."

Disse medlemmer vil understreke at Fremskrittspartiet går inn for å beholde besteårsregelen, og ivaretar på den måten pensjonsopptjening for de med lange studier.

Disse medlemmer viser videre til at det inngåtte forlik av 21. mars 2007 innfører pensjonsopptjening for vernepliktige, og at grunnlaget fastsettes til 2,5 G (157 230 kroner).

Disse medlemmer viser til at det har vært et krav fra de vernepliktige om å få opptjent pensjonspoeng ved avtjening av førstegangstjenesten. Bakgrunnen for kravet skyldes at dette er en pålagt samfunns-tjeneste og at den fjerner muligheten fra å være i lønnet arbeid i den perioden man avtjener verneplikten.

Disse medlemmer støtter dette synet og ønsker derfor å gjøre endringer i dagens pensjonssystem ved å innføre pensjonsopptjening for avtjent verneplikt, og at opptjeningen settes til 3,50 pensjonspoeng, noe som tilsvarer en inntekt på 4,5 G (283 014 kroner).

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre pensjonsopptjening for avtjent verneplikt, og at opptjeningen settes til 3,50 pensjonspoeng."

Negativ effekt

Disse medlemmer viser til at Stortinget flere ganger har fattet vedtak om endringer i samordningsloven og praktisering av denne, slik at de fleste enker med rett til pensjon fra både folketrygden og Statens Pensjonskasse nå får sin rettmessige ytelse etter loven.

Disse medlemmer konstaterer at det fortsatt gjenstår en gruppe etterlatte som fremdeles taper på å ha tjent opp pensjonspoeng i folketrygden. Disse får avkortet sin pensjon slik at ytelsen blir mindre enn om vedkommende ikke hadde tjent opp pensjonspoeng i folketrygden. Disse medlemmer finner dette urimelig.

Disse medlemmer viser videre til at følgende eksempel kan belyse hva saken dreier seg om:

For en alderspensjonist som har opptjent poengtall og poengår i folketrygden som gir en tilleggspensjon på 40 000 kroner og som også har full opptjent tjenestepensjon fra Statens Pensjonskasse, skal samordningsfradraget være 40 000 kroner. Dette er riktig når denne tilleggspensjonen blir utbetalt med 40 000 kroner, noe som skjer når den ikke er kombinert med etterlattedel fra folketrygden. Hvis denne alderspensjonisten er enke og egenopptjent tilleggspensjon er kombinert med etterlattedel, utbetales ikke egenopptjent del med 40 000 kroner. Hvis avdøde hadde opptjent 60 000 kroner, utbetales tilleggspensjonen med 55 pst. av summen av det de to ektefellene har tjent opp, dvs. 55 000 kroner. Effekten på utbetalt beløp av egenopptjent tilleggspensjon blir bare 55 pst. av de 40 000 kroner, dvs. 22 000 kroner, men likevel gjøres det fradrag med

40 000 kroner. Fradragsberegningen på dette punktet tar ikke hensyn til det som faktisk utbetales av egenopptjent tilleggspensjon til pensjonisten. Det er her feilen ligger. Den etterlatte taper med andre ord 18 000 kroner på selv å ha tjent opp tilleggspensjon i folketrygden.

Disse medlemmer mener det må være et selvfølgelig og grunnleggende prinsipp at ingen skal få lavere pensjon på grunn av at vedkommende har opptjent poeng i folketrygden. Slikt det faktisk skjer i dag for en gruppe etterlatte som selv er statspensjonister, og som har krav på både egen tilleggspensjon og etterlattepensjon fra folketrygden. Det må, etter disse medlemmers mening, være tegn på feil praktisering av lovverket når det er mulig at opptjening av pensjonspoeng i folketrygden kan føre til lavere samlet pensjon.

Disse medlemmer anser teknikken ved anvendelse av samordningslovens regelverk for svært komplisert, men mener allikevel at prinsippet om at ingen skal tape på å ha opptjent poeng i folketrygden, bør være klart, lettfattelig og det eneste rettfærdige.

Disse medlemmer viser til at Stortinget vedtok den 15. juni 2002, jf. vedtak nr. 722, med flertall bestående av Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, at ingen skulle tape på å ha opptjent pensjonspoeng i folketrygden.

Disse medlemmer konstaterer dessverre at vedtaket ikke har blitt fulgt opp, men at saken hele tiden har blitt skjøvet frem i tid.

Disse medlemmer viser videre til at det i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen - trygghet for pensjonene, blir saken bare nevnt i forbindelse med en eventuell revisjon av de offentlige pensjonsordningene.

Disse medlemmer konstaterer videre at saken ikke er nevnt i St.meld. nr. 5 (2006-2007) om opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden.

Disse medlemmer synes at disse pensjonistene har ventet lenge nok på å få sine opptjente rettigheter, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for en praktisering av samordningsloven, slik at ingen taper på å ha opptjent pensjonspoeng i folketrygden."

AFP-ordningen

Disse medlemmer viser til at Avtalefestet pensjon gir alle i offentlig sektor og en del i privat sektor (60 pst. av den yrkesaktive befolkning) mulighet til å gå av med pensjon ved 62 år.

Disse medlemmer viser videre til at utgangspunktet for AFP-ordningen var at den skulle tilgodese mennesker i harde yrker, og som var reelt utslitt, for å gi disse en verdig avgang fra arbeidslivet.

Disse medlemmer mener at AFP-ordningen har utviklet seg til å bli blant annet en ordning med statsstøtte til sluttpakker eller en form for statlig tilskudd til private ventelønnsordninger ved nedbemanning og omstilling av bedrifter, med en overføring av deler av slike kostnader til skattebetalerne.

Disse medlemmer mener videre en opprettholdelse av AFP-ordningen, slik den i dag virker, er en opprettholdelse av en skjev tilgodefordeling, som i tillegg virker i motsatt retning av det som er de erklærte målene med "arbeidslinjen" og en god seniorpolitikk hvor ingen skal "presses" ut mot eget ønske.

Disse medlemmer mener også at AFP-ordningen nå fremstår som en generell ordning som omfatter svært mange.

Disse medlemmer mener derfor at AFP-ordningen må innskjerpes slik at den begrenses til sitt opprinnelige formål.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre forskrifts- eller regelendringer, eller i nødvendig utstrekning fremme forslag til lovendringer, som innskjerper AFP-ordningen til å gjelde sitt opprinnelige formål."

Private tjenestepensjoner

Disse medlemmer viser til at Regjeringen, på spørsmålet knyttet til hvilke konsekvenser ny folketrygd skal få for private tjenestepensjoner, vil komme tilbake til dette når lovbestemmelsene for ny alderspensjon i folketrygden er vedtatt.

Disse medlemmer vil avvente disse spørsmål inntil Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med egen sak om dette.

Offentlige tjenestepensjoner

Disse medlemmer viser til at de offentlige tjenestepensjonene fortsatt skal innebære 2/3 av sluttlønn i offentlig sektor (bruttoordningen).

Disse medlemmer konstaterer videre at Regjeringen legger opp til at tjenestepensjonene skal tilpasses den nye folketrygden uten at det svekker de offentlige tjenestepensjonene. Imidlertid skal disse også underlegges levealdersjustering og endret årlig regulering av utbetalte pensjoner.

Disse medlemmer viser videre til Fremskrittspartiets merknader i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen - trygghet for pensjonene, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005)

Særaldersgrenser

Disse medlemmer viser til at det er satt i gang et prosjekt for å kartlegge grunnlaget for særaldersgrenser for ulike yrkesgrupper både i privat og offentlig sektor. Prosjektet skal ta sikte på å kartlegge og vurdere hvilke endringer som har skjedd siden innføringen av dagens særaldersgrenser når det gjelder krav til arbeidstakerne, helsemessig utvikling og gjennomsnittlig levealder for ulike yrkesgrupper.

Disse medlemmer konstaterer at resultatet av dette arbeidet vil danne grunnlaget for videre arbeid med særaldersgrenser, og at Regjeringen vil komme

tilbake med en vurdering og forslag vedrørende særaldersgrensene.

Disse medlemmer er positive til at spørsmålet knyttet til særaldersgrenser gjennomgås i samarbeid med partene i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser videre til Fremskrittspartiets merknader i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen - trygghet for pensjonene, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005).

4. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å nå målet om 100 pst. grunnpensjon til gifte/samboende pensjonister innen år 2010.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om å øke særtillegget i dagens folketrygd fra 74 pst. (lav sats) til 100 pst. av 1 G, og fra 79,33 pst. (høy sats) til 100 pst. av 1 G, slik at alle minstepensjonister oppnår en garantipensjon tilsvarende 2 G.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen med basis i dagens pensjonssystem innføre fleksibel pensjonsalder fra 62 år.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag, slik at all avkorting av pensjon for de over 62 år som kombinerer arbeid og pensjon blir fjernet.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen øke pensjonsopptjeningen for ulønnet omsorgsarbeid fra 3,00 omsorgspoeng til 3,50 omsorgspoeng for hvert år.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak for Stortinget om innføring av levealdersjustering med utgangspunkt i dagens folketrygdmodell, inkludert forslag til skjerming av minstepensjonistene.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen innføre pensjonsopptjening for avtjent verneplikt, og at opptjeningen settes til 3,50 pensjonspoeng.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen sørge for en praktisering av samordningsloven, slik at ingen taper på å ha opptjent pensjonspoeng i folketrygden.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen innføre forskrifts- eller regelendringer, eller i nødvendig utstrekning fremme forslag til lovendringer, som innskjerper AFP-ordningen til å gjelde sitt opprinnelige formål.

5. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

St.meld. nr. 5 (2006-2007) - om opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden - vedlegges protokollen.

II

Stortinget viser til avtale inngått 21. mars 2007 mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, og ber Regjeringen legge følgende til grunn i sitt videre arbeid med modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden:

1. Det gis pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid tilsvarende 4,5 G i inntil seks år pr. barn.
2. Årlig inntekt opp til 7,1 G skal være pensjonsgivende.
3. Det gis pensjonsopptjening for alle som avtjener førstegangstjeneste på minst seks måneder.
4. Rammen som følger av endringene de tre ovenfor nevnte punktene medfører, er den endelige rammen for ny modell for opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden. Rammen skal også gjelde ved den senere konkretiseringen av regelverket.
5. Regjeringen vil komme tilbake til en nærmere vurdering av å gi omsorgsopptjening tilbakevirkende kraft for de som blir omfattet av de nye opptjeningsreglene i folketrygden, jf. St.meld. nr. 5 (2006-2007).
6. Dagens ordninger for omsorgsarbeid ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede videreføres i den nye folketrygden.
7. Regjeringspartiene vil innføre en ny ordning med skattestimulert individuell pensjonssparing med virkning fra 2008, jf. notat av 9. mars 2007, med årlig sparebeløp inntil 15 000 kroner. Nærmere redegjørelse for arbeidet med å innføre ordningen vil bli lagt fram i Revidert nasjonalbudsjett for 2007. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står for sin del fritt til å foreslå et høyere sparebeløp og til å foreslå en videreføring av ordninger med individuell og kollektiv livrente, jf. protokolltilførsel fra disse partier.
8. Ut over det som framgår av de sju ovenfor nevnte punktene, slutter avtalepartnerne seg til innholdet i St.meld. nr. 5 (2006-2007).

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 17. april 2007

Karin Andersen
leder

Sverre Myrli
ordfører